

Gizarte aurreikuspen osagarriaren eskuliburua

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

JUSTIZIA, LAN ETA GIZARTE
SEGURANTZA SAILA

DEPARTAMENTO DE JUSTICIA,
EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia

Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2008

Argitalaldia: 1.a 2008ko

Ale-kopurua: 750 ale

© Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioa
Justizia, Lan eta Gizarte Segurantza Saila

Internet: www.euskadi.net

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco
c/ Donostia-San Sebastián, 1 - 01010 Vitoria-Gasteiz

Maketazioa: Ipar, S. Coop.
Zurbaran, 2-4 - 48007 Bilbao

Inprimatzea:

ISBN: 978-84-

L.G.: BI -

AURKIBIDEA

Aurkezpena	9
<i>Joseba Azkarraga Rodero</i>	

1

Pentsio sistemak: Sistema publikoa eta gizarte-aurreikuspen osagarriko sistemak	11
1.1. Jatorria eta historia	12
1.2. Pentsio sistema publikoa	13
1.2.1. Gizarte segurantzaren babesa	13
1.2.1.1. Erretiroa	13
1.2.1.2. Ohiko lanean aritzeko ezintasun iraunkor osoa, lan guztietarako ezintasun absolutua eta ezintasun handia.	14
1.2.1.3. Heriotza, alarguntza edo zurztasuna.	14
1.2.1.4. Langabezia.	14
1.2.1.5. Menpekotasun larria edo menpekotasun handia.	14
1.2.1.6. Osasun Laguntza	15
1.2.1.7. Gizarte Zerbitzuak	15
1.2.2. Gizarte Segurantzaren sistema publikoen ezaugarriak	16
1.3. Gizarte-aurreikuspen osagarriko sistemak.	18
1.3.1. Jatorria eta gizarte aurreikuspenean kokapena	18
1.3.2. Gizarte-aurreikuspen osagarriaren ezaugarri nagusiak.	20
1.3.3. Aurreikuspeneko instrumentu motak.	21
1.4. Borondatezko Aurreikuspen Sozialeko Erakundea (BASE).	24
1.4.1. BASE-n definizioa eta ezaugarriak	24
1.4.2. Motak.	26
1.4.3. Elementu pertsonalak.	26
1.4.4. Bazkidearen eskubideak eta betebeharrak	28
1.4.4.1. Bazkideen eskubideak	28
1.4.4.2. Informazioa jasotzeko eskubidea	28
1.4.4.3. Defentsa eskubidea	29
1.4.4.4. Bazkideen betebeharrak	30
1.4.5. Gertakizunak	30
1.4.6. Gobernu-organoak.	31
1.4.6.1. Batzar orokorra	32
1.4.6.2. Gobernu batzordea	33
1.4.7. BASE eratze prozesua	34

1.4.8.	Aurreikuspen planak sortzea.	37
1.4.9.	Ekarpen, prestazio eta eskubide ekonomikoen itzulketa eskubidearen bateraezintasuna eta mugak.	37
1.4.10.	Prestazioen onarpena.	38
1.4.11.	Aukera eskubidea.	38
1.4.12.	BASE-ko kide izatetik baja ematea.	39
1.4.13.	Kapital edo eskubide ekonomikoen mobilizazioa	39
1.4.13.1.	Banakako modalitatea	39
1.4.13.2.	Enplegu modalitatea.	40
1.4.13.3.	Modalitate elkartua.	40
1.4.14.	BASE erregistro berezia	41
1.4.15.	Kanpoko eta barneko kontrola	42
1.4.16.	Bukatzea eta desegitea	42
1.4.17.	Diziplina araubidea	42
1.5.	Beste erakunde batzuk.	43
1.5.1.	Planak eta pentsio funtsak	43
1.5.1.1.	Pentsio-planen funtsezko printzipioak.	44
1.5.1.2.	Ekarpenen mugak	45
1.5.2.	Aseguru kontratuak	45
1.5.2.1.	Kontratuko elementu pertsonalak.	46
1.5.3.	Gizarte-aurreikuspeneko mutualitateak	46
1.5.3.1.	Ezaugarri nagusiak	47
1.5.3.2.	Estalitako gertakizunak.	47
1.5.3.3.	Modalitateak.	48
1.5.4.	Enpresako Gizarte-Aurreikuspen Planak (EGAP) eta Aurreikuspen Plan Aseguratuak (APA)	48
1.6.	Erakunde publiko eskudunak	49
1.7.	Kanpoko eragileen harremanak eta zereginak.	50
1.7.1.	BASE	50
1.7.2.	Pentsio funtsak.	51
1.7.3.	Kanpoko beste eragile batzuk.	51

2 Aurreikuspen osagarriaren esparru juridikoa 53

2.1.	Sarrera	53
2.2.	Oinarrizko araudia.	53
2.2.1.	Europako esparrua	53
2.2.2.	Euskadiko esparrua	55
2.3.	Zerga araudia	56
2.3.1.	BASE-en zerga araubidea.	57

2.3.2.	Bazkide sustatzaile edo babesleen zerga-ordainketaren araubidea	58
2.3.3.	Bazkide oso edo arrunten zerga-ordainketaren araubidea	59
2.3.3.1.	Ekarpenen unea	60
2.3.3.1.1.	Sustatzaileak edo babesleak egindako ekarpenak	60
2.3.3.1.2.	Bazkide osoak egindako ekarpenak	60
2.3.3.1.3.	Zerga-oinarrian murrizketa	60
2.3.3.1.4.	Beste kenketa batzuk	61
	1. egoera praktikoa	62
	2. egoera praktikoa	62
2.3.3.2.	Jasotzeko unea	63
	3. egoera praktikoa	65
2.4.	Gobernu batzordeetako kideen betebeharrak eta erantzukizunak. Zigor araubidea	65
2.4.1.	Gobernu organoen prestakuntza eta kualifikazioa	66
2.4.2.	Urteko kontuak eta kudeaketa txostena	66
2.4.3.	Inbertsio printzipioen deklarazioa	67
2.4.4.	Beste norbaitek zaindu, kudeatu eta gordetzeko baimena	68
2.4.5.	Zehapen araubidea	68
2.4.5.1.	Xedea	68
2.4.5.2.	Arau-hauste motak	68
2.4.5.3.	Zehapenak	69
2.4.5.4.	Organo eskudunak	70
2.4.5.5.	Zehatzeko prozedura	70

3

Erakundearen ondarea inbertitzearen inguruko oinarriak	71
3.1. Kapitalizatutako pentsio sistemen ezaugarri nagusiak	71
3.1.1. Ekarpeneren kapitalizazioa	71
3.1.2. Interes-tasa eta inflazioa	72
3.1.3. Kapital finantzarioa	72
3.1.4. Interes finantzarioa	73
3.1.5. Eragiketa finantzarioa	74
3.1.6. Kapitalizazio sistemak	75
3.1.6.1. Kapitalizazio sinplea	75
3.1.6.2. Kapitalizazio konposatua	76
3.1.7. Errenta kontzeptua	78
3.1.7.1. Errenta baten kapital-balioa edo balio finantzarioa	78
3.1.7.2. Errenten sailkapena	79

3.2. Inbertsio-politikaren printzipio orokorrak	80
3.2.1. Inbertsio printzipioen deklarazioa	80
3.2.2. Inbertsio-printzipioak	82
3.2.2.1. Dibertsifikazioa	82
3.2.2.2. Errentagarritasuna	82
3.2.2.3. Arriskua	83
3.2.2.4. Epea	85
3.2.2.5. Likidezia	86
3.2.2.6. Interes-tasen eragina	86
3.2.2.7. Ziklo ekonomikoa	87
3.2.2.8. Kongruentzia	88
3.2.2.9. Batez bestekora itzultzea	88
3.2.2.10. Informazio-iturriak	89
3.3. Aktibo motak eta ezaugarriak	89
3.3.1. Errenta finkoa	90
3.3.2. Gordailuak	92
3.3.3. Errenta aldakorra	92
3.3.4. Inbertsio-funtsak	93
3.3.5. Produktu eratorriak	95
3.3.6. Higiezinak eta benetako eskubide higiezinak	98
3.3.7. Beste produktu batzuk	98
3.3.8. Inbertsio-irizpide orokorrak	98
3.4. Pentsio-sistemen aktiboak eta pasiboak	102
3.4.1. Hornidura teknikoaren definizioa eta kontabilizazioa	103
3.4.2. Aktiboak baloratzeko irizpideak	104
3.5. Inbertsio estrategiak	107
3.5.1. Errentagarritasuna/arriskua binomioa	107
3.5.2. Zorroen kudeaketa eta optimizazioa	109
3.5.2.1. Markowitzen zorroaren teoria	109
3.5.2.2. Zorroen kudeaketa-motak	111
Glosarioa	113
Bibliografia	133

Aurkezpena

Eusko Jaurlaritzak 2006an onartutako Euskadirako Aurreikuspen Sozial Osagarriko Planak kudeaketa-prestakuntzaren estandarrak hobetzeko, eta Borondatezko Aurreikuspen Sozialeko Erakundeen gobernu-organoei prestakuntza-eskaria bera sustatzeko beharra ezartzen du jardun-ildo batean.

Bestalde, *enplegu-pentsioen funtsen jarduerari eta ikuskapenari buruzko ekainaren 3ko 2003/41 EB Zuzentarauak*, etorkizunean pentsiodunak izango diren pertsonen eskubideen mesederako izango den kudeaketa eraginkorra bultzatzeko helburuarekin, enplegu-sistemak kudeatzeko kualifikazioari eta esperientziari buruzko baldintzak biltzen ditu.

Ildo horretan, *Borondatezko Aurreikuspen Sozialeko Erakundeen jarduera jakin batzuk arautzen dituen maiatzaren 29ko 92/2007 Dekretua* esparru horretan txertatuta dago eta, Dekretu hori garatzen duen 2008ko abenduaren 3ko, Borondatezko Aurreikuspen Sozialeko Erakundeetako Gobernu Batzordeetako kideek aurreikuspen sozialaren arloan duten prestakuntzari buruzko Aginduak, gobernu-organoen kualifikazioa azpimarratzen du.

Euskadiko BASEei lotutako biztanle kopurua, horien aktiboen bolumenarekin eta hornidura teknikoekin lortu duten tamaina, eta izan duten bilakaera kontuan hartuta, ezinbestekoa da bi eremu horietan (eremu teknikoan eta ordezkari sozialari lotutakoan, hain zuzen ere) prestakuntza egokia dela zaintzea. Hortaz, prestakuntza funtsezko pieza da erabaki hobeak hartuko direla ziurtatzeko.

Gutxienez, honako hauek lortu nahi dira: Gobernu Batzordeetako kide guztiek euren egitekoak uler ditzaten, eta dituzten betebeharrak eta erantzukizunak direla-eta, erabili eta ulertu behar dituzten agiri eta kontzeptuekin (juridikoak, aktuarialak, inbertsiorakoak, eta kudeaketarekin eta zergekin lotutakoak) eroso senti daitezten. Alabaina, gehiago ere lortu nahi denez gero, irismen handiagoko prestakuntza-ibilbide bat sustatu da.

Azken helburua honako hau da: erabakiak behar bezala hartuko direla ziurtatzea, eta gobernu-organoei beren egitekoa behar bezala gauzatzeko eta beren betebeharrak (kudeaketa eraginkorraren bidez, arriskuak kontrolatuz eta BASEen administrazio zuzena sustatuz elkartutako pertsonen eskubideak eta prestazioak hobeto babestea) betetzeko behar adinako ezagutza dutela bermatzea.

Esparru horretan aurkeztu nahi dugu Eskuliburu hau, BASEen Gobernu Batzarretako ki-deak prestatzeko formulak batera ezartzeko lehen urrats gisa, eta prestakuntza sustatzeko helburuarekin. Izan ere, prestakuntza funtsezkoa da sektorearen bikaintasuna eta gure Borondatezko Aurreikuspen Sozialeko Erakundeen kudeaketa egokirako beharrezkoak diren pertsonen ahalik eta trebakuntzarik onena lortzeko.

Joseba Azkarraga Rodero
Justizia, Lan eta Gizarte Segurantza Saila
Eusko Jaurlaritza